

Župnija Želimlje 2023

OBNOVA ZVONOV in naprav za zvonjenje

NAŠI ZVONOVI

V zvoniku imamo tri zvonove, ki so iz različnih obdobj. Srednji zvon je leta 1818 v Ljubljani ulil Jože Reiss v imenu znanega livarja zvonov Vinka Samasse. Mali zvon je star točno 100 let in so ga ulili v Šentvidu nad Ljubljano. Veliki zvon pa smo dobili leta 1987 iz livarne v Žalcu.

Župnija je dva zvonova izgubila med 1. svetovno vojno. Zato so leta 1923 v Šentvidu naročili nov mali zvon. Za velikega ne bi mogli zbrati dovolj sredstev. To so sicer poskušali pred 2. svetovno vojno, a so že zbrana sredstva propadla. Tako je veliki zvon prišel na vrsto skoraj 50 let kasneje.

Oprema zvonov in elektrifikacija so bili narejeni ob dobavi velikega zvona pred 35. leti. Pred tem so z dvema zvonovoma zvonili na roke.

STANJE NAPRAV

Za tek malega in srednjega zvona ni zadostnega nihalnega prostora in so zato izsekani nosilni leseni tramovi, kar je vidno na sliki.

Motorni pogon je klasičen, zato je zagon zvonov 'nasilen', razteguje pogonsko verigo in porabi več elektrike.

Kemblji zvonov so po mnenju strokovnjakov pretežki in pretrdi, kar se sliši po ostrem zvenu zvonov in vidi na vdolbinah na zvonovih. Razen tega jih ni možno natančno nastaviti in se kljub zategovanju vijakov smer teka večkrat premakne. Pogosto se pokvarijo elektro-magnetna kladiva za bitje ure.

Ob natančni tonski analizi zvonov je bilo ugotovljeno, da mali zvon zelo odstopa od potrebnega sozvočja z drugima dvema zvonovoma, kar je opazno tudi s pozornim poslušanjem. Veliki in srednji zvon sta uglašena na es, ges, mali pa na a, ustrezal pa bi višji ali nižji ton, torej as ali b.

Del avtomatike je bil zaradi odpovedi prejšnje zamenjan že pred enim letom (programski računalnik v zakristiji in daljinski vklop v zvoniku).

Pred tremi leti je bil izdelan predlog za postopno obnovo naprav in sicer: najprej zamenjava avtomatike in menjava kembljev, v nadaljevanju pa ureditev kovinske konstrukcije, menjava ležajev zvonov, pogonskih motorjev, električne instalacije in kladiv za bitje.

Do obnove ni prišlo, ker smo se takrat odločili za obnovo cerkvene fasade in druge opreme v cerkvi.

Predvideni **OBSEG DEL**

Srednji zvon, ki je po starosti in kakovosti posebnega spoštovanja vreden, je potrebno očistiti in pripraviti za namestitev novega kemblja.

Lansko jesen smo znova stopili v stik s ponudniki obnove in pregledali stanje ter način in obseg obnove. Splošna ugotovitev je, da bi bile rešitve, ki bi jih urejevali postopoma, dražje od celovite adaptacije in obnove v enem zamahu. Govorili smo s Tomažem Klopčičem, ki je vodja prenovitvene ekipe, Janezom Moškričem, ki bo izdelal načrt in izvedel konstrukcijski del obnove ter z Dominikom Malovrhom, ki poskrbi za elektronske in elektro naprave.

K sodelovanju smo pritegnili tudi kolavdatorja za zvonove v naši nadškofiji dr. Matjaža Ambrožiča, ki je bil večkrat na ogledu in razgovorih o načrtovani obnovi. Na njegov predlog je bila opravljena računalniška tonska analiza zvonov, ki jo je izdelal livar Perner.

O izraženih mnenjih strokovnjakov smo večkrat razpravljali s ključarji in pritrkovalci, osnovne informacije pa so bile podane tudi na seji ŽPS. Sprejeto je bilo stališče, da se naj izvede celovit sistem obnove in predhodno pridobi ocena stroškov.

Mali zvon, ki je bil ulit v Ljubljani, je slabše kakovosti, kar kaže slika, in tonsko močno odstopa (ni v sozvočju) z drugima dvema. Strokovnjaki so nam zato svetovali kot najboljšo rešitev menjavo malega zvona z novim, ki bo primerne kakovosti in bo imel ustrezen ton.

Menjava kembljev

Novi kemblji bodo dobrobit za zvonove, ker imajo enako trdoto kot zvonovi, da se le ti ne poškodujejo. Možna bo tudi nastavitvev za bolj blage udarce, zaradi česar bronasti zvonovi lepše zvenijo.

Menjava kladiv za bitje

Nova kladiva za bitje so druga izboljšava, saj delujejo na principu nekdanjih kladiv, ki jih je prožila mehanska ura. Ta kladiva imajo možnost nastavitve jakosti bitja (za zvečer ali ponoči), uporabljati pa jih je možno tudi za avtomatsko pritrkovanje.

Menjava pogonskih motorjev

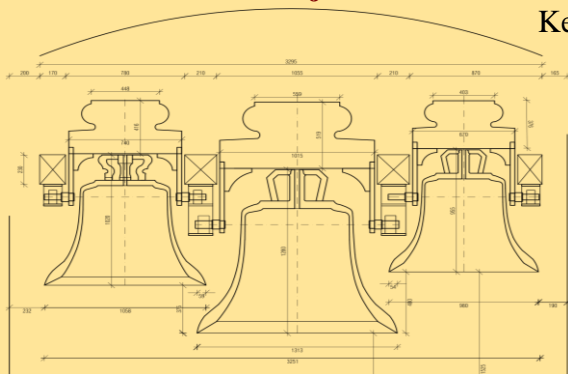
Novi motorji so prilagojeni za frekvenčne regulatorje – manj porabe elektrike, blag zagon zvonjenja in zaustavljanje zvonov, kakor je bilo to nekoč pri ročnem zvonjenju.

Nova **elektro napeljava** s krmilno omarico v zvoniku. Dosedanji sistem deluje mehansko in so elementi zarjaveli kot prikazuje slika. Nove naprave bodo bolj zaščitene proti poškodbam ob neurju, oziroma udarih strele.

Izkušnja v župnijah, kjer so tako preureditev že izvedli, je dobra in jo priporočajo.

Preureditev konstrukcije

Ker imata mali in srednji zvon premalo prostora za nihanje, ju bo potrebno namestiti drugače. Ta nova postavitvev je potrebna tudi zaradi pridobitve prostora za montažo kladiv za bitje. Izdelan je načrt nove postavitvev zvonov, kot je prikazano na skici.

Narejeni bodo **leseni jarmi** namesto sedanjih kovinskih, kar blaži prenos vibracij.

Nov mali zvon s tonom **as1-5** bo tehtal okrog 500 kg in bo kakovostna pridobitev, saj bo obogatil sozvočje zvonov. Njegova nabava je vsekakor izreden strošek (17.000 €), o katerem pa se je bilo smiselno odločiti v fazi tokratne preнове. Po posvetu s ključarji, pritrkovalci in kolavdatorjem smo izbrali nemško livarno Perner, ki ima dobre reference v Sloveniji. Zanimiva je pobuda, da naj bo ta zvon **posvečen krstnim zavetnikom**, ki so naši pomembni priprošnjiki pri Bogu, zvon pa bi bil njihov glasnik. Zato bo na zvonu napis: SV. KRSTNI ZAVETNIKI – BEDITE IN PROSITE ZA NAS. Zvon se bo oglasil ob krstnih slavnih, sicer pa bo vsak večer vabil nas krščene k molitvi, skupaj z drugimi zvonovi pa tudi k sveti maši.

ČASOVNI IN FINANČNI OKVIR

Izvajalci omenjenih del (Krn d.o.o.) so navedli, da bi to prenovu lahko uredili še **letošnjo jesen**, če bomo pravočasno dobili zvon.

In **kako do potrebnih sredstev**? Za zgoraj navedeno **prenovo opreme** imamo zbranih tri četrtine sredstev. Drugo bomo poskušali zbrati še letos ali vsaj do prihodnje velike noči. K namenskem darovanju za **nov zvon** pa vabimo vse, ki ste Bogu hvaležni za svoj krščanski poklic, ki ste bili v krstu

prerajeni z vodo in s Svetim Duhom za večno življenje. Zvon naj bi povezal tudi družine, katerih otroci so bili krščeni pri nas v zadnjih letih. Seveda, računamo tudi na posebne dobrotnike - BOTRE novega zvona, morda tudi v zahvalo za kakšno posebno prejeto milost. Če bo potrebno, si bomo pomagali tudi s kratkoročnim posojilom znotraj cerkvenih ustanov.

Svoj **dar** za prenovu opreme zvonov ali za novi krstni zvon lahko izročite pri nabirkah v cerkvi, v župnišču ali na Župnija Želimlje TRR SI56 3500 1000 1141 117 s pripisom namena: *prenova zvonov* ali *nov zvon*. Hvala za razumevanje, podporo in pomoč.

Naj krstni zavetniki povrnejo vašo dobroto.

Za dodatne informacije: ključarji in Tone Lipar, župnik 031 525 539

Ta zloženska je pripravljena kot priloga župnijskemu Glasilu, 30. 7. 2023, št. 8